

לולי משה בחירו עמד בפרץ

1. מדרש תהלים (שוחר טוב) מזמור צ

למשה איש האלהים. אם איש למה אלהים, ואם אלהים למה איש, אלא בשעה שעמד לפני פרעה היה כאלהים, שנאמר ראה נתתיך אלהים לפרעה (שמות ז א), ובשעה שברח לפני פרעה היה איש. דבר אחר כשהושלך ליאור היה איש, וכשהפכו המים לדם היה כאלהים. דבר אחר כשעלה למרום היה איש, וכשירד נקרא אלהים. דבר אחר כשעלה למקום שאין אוכלין ושותין, וגם הוא לא אכל ולא שתה נקרא אלהים, וכשירד ואכל ושתה נקרא איש. אמר ר' אבין ממחציתו ולמעלה נקרא אלהים, וממחציתו ולמטה נקרא איש.

2. מדרש תנחומא פרשת חקת סימן לג

בנוהג שבעולם אדם עוסק בפרקמטיא עם חבירו והפסיד, פירש ממנו ואינו רוצה לראותו, ומשה אף על פי שנענש על ידי ישראל, שנאמר וירע למשה בעבורם (שם /תהלים/ קו לב), לא פרק משואן מעליו,

3. שמות רבה פרשה מה סימן ב

בראשונה כשהיה משה כועס על ישראל היה הקדוש ברוך הוא מרצה אותו, כשהיה הקדוש ברוך הוא כועס על ישראל היה משה מרצהו, שנאמר ודבר ה' אל משה פנים אל פנים

4. מדרש תנחומא פרשת חקת סימן ט

שהיה משה משמר עצמו כל אותן מ' שנה שלא להקפיד כנגדם

5. ילקוט שמעוני פרשת חקת רמז תשסג

וכיון שנסתלק הבאר התחילו מתכנסין על משה ועל אהרן שנאמר ויקהלו על משה ועל אהרן והיו משה ואהרן יושבין ומתאבלין על מרים, אמר להם הקדוש ברוך הוא בשביל שאתם אבלים ימותו בצמא עמוד וקח מטך והשקית את העדה ואת בעירם, מיד נתכנסו עליהם כיון שראו אותם באין אמר משה לאהרן תאמר מהו כינוס זה, א"ל אהרן לא בני אברהם יצחק ויעקב הן גומלי חסדים בני גומלי חסדים, א"ל משה אי אתה יודע להפריש בין כינוס לכינוס אין זה כינוס של תקנה אלא של קלקלה, מיד הטיחו דברים כנגדו שנאמר וירב העם עם משה [כ, ג], כיון שראה משה ואהרן פניהם זעומות ברחו להם לאהל מועד... אמר להן הקדוש ברוך הוא למשרתי צבור צאו מכאן במהרה בני מתים בצמא ואתם יושבין ומתאבלין על הזקנה

6. במדבר רבה פרשה יח סימן ו

מיד נזדעזע משה מפני המחלוקת מפני שכבר היה בידן סרחון רביעי משל לבן מלך שסרח על אביו ופייס עליו אוהבו פעם שתיים ושלוש כשסרח רביעית נתרשלו ידי אוהבו של מלך אמר כמה פעמים אטריח את המלך אף כאן משה חטאו בעגל ויחל משה ויהי העם כמתאוננים ויתפלל משה במרגלים ויאמר משה אל ה' ושמעו מצרים במחלוקתו של קרח אמר כמה אוכל להטריח את המקום לפיכך וישמע משה ויפול על פניו.

ימי עיון בתנ"ך תשפ"א

7. ספרי במדבר פרשת מטות פיסקא קנז

ר' אלעזר בן עזריה אומר בשלשה מקומות בא משה לכלל כעס ובא לכלל טעות. כיוצא בו אתה אומר ויקצוף על אלעזר ועל איתמר בני אהרן הנותרים לאמר מהו אומר מדוע לא אכלתם את החטאת וגוי' (שם /ויקרא/ י יז). כיוצא בו אתה אומר ויאמר להם שמעו נא המורים המן הסלע הזה נוציא לכם מים מהו אומר וירם משה את ידו ויך את הסלע במטהו פעמים (במדבר כ יא) אף כאן אתה אומר ויקצוף משה על פקודי החיל שרי האלפים ושרי המאות הבאים מצבא המלחמה מהו אומר ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חקת התורה אשר צוה ה' את משה.

8. במדבר רבה פרשה כ סימן כד

למה בוכים שנתרפו ידיהם אותה שעה משל למה הדבר דומה לבת מלך שנתקשטה ליכנס לחופה לישב באפריון ונמצאת מקלקלת עם אחר שנתרפו ידי אביה וקרוביה כד ישראל בסוף מ' שנה חנו על הירדן לעבור לארץ ישראל שנאי' (שם /במדבר/ לג) ויחנו על הירדן מבית הישימות עד אבל השיטים בערבות מואב ושם נפרצו בזנות ורפו ידי משה וידי צדיקים עמו והמה בוכים והוא עומד כנגד ששים רבוא (שמות לב) ויקח את העגל אשר עשו ורפו ידיו אלא בשביל פנחס שיבא ויטול את הראוי לו...

9. דברים רבה פרשה ט סימן ט

קרא את יהושע אמר לפניו רבש"ע יטול יהושע ארכי שלי ואהא חי אמר הקדוש ב"ה עשה לו כדרך שהוא עושה לך מיד השכים משה והלך לביתו של יהושע נתיירא יהושע ואמר משה ר' בוא אצלי יצאו להלך משה לשמאלו של יהושע כנסו לאהל מועד ירד עמוד הענן והפסיק ביניהם משנסתלק עמוד הענן הלך משה אצל יהושע ואמר מה אמר לך הדיבור א"ל יהושע כשהיה הדיבור נגלה עליך יודע הייתי מה מדבר עמך, אותה שעה צעק משה ואמר מאה מיתות ולא קנאה אחת ושלמה מפרשה (שיר /השירים/ ח) כי עזה כמות אהבה קשה כשאול קנאה, אהבה שאהב משה ליהושע ומה שקינא משה ביהושע.

10. דברים רבה פרשת ואתחנן

א"ל כד עלתה במחשבה וכך מנהגו של עולם, דור דור ודורשיו, דור דור ופרנסיו, דור דור ומנהיגיו, עד עכשו היה חלקך לשרת לפני, ועכשו נטלת אתה חלקך והגיע שעה של יהושע תלמידך לשרת, א"ל, רבש"ע, אם מפני יהושע תלמידי אני מת, אלך ואהיה לו תלמיד, א"ל הקדוש ברוך הוא אם אתה רוצה לעשות כד לך עשה, עמד והשכים, והיה יהושע יושב ודורש, ועמד משה וכפף קומתו, והניח ידו על פיו, ונתעלמו עיניו של יהושע ולא ראה אותו כדי שלא יצטער וישלים עצמו אליו, והלכו ישראל אצל פתחו של משה ללמוד תורה, שאלו ואמרו משה רביי היכן הוא, א"ל השכים לפתחו של יהושע, הלכו ומצאוהו בפתחו של יהושע, והיה יהושע יושב ודורש, ומשה עומד ברגליו, אמרו לו ליהושע מה עלתה השעה הזו שמשה עומד ואתה יושב, כיון שתלה עיניו וראהו, מיד קרע את בגדיו וצעק ובכה, אמי ר' ר' אדוני אבי, למה אתה מחייבני ומענישני. אמרו ישר' למשה, משה רביי, למדנו תורה. אמי להם אין לי רשות. א"ל אין אנו מניחין אותך. יצאת בת קול ואמרה להם, למדו מיהושע, קבלו עליהם לישוב וללמוד מיהושע. ישב יהושע בראש ומשה מימינו ובני אהרן משמאלו, והיה יושב ודורש בפני משה. ארשב"ן א"ר יונתן בשעה שאמי יהושע ברוך שבחר בצדיקיי, נטלו מסורות החכמה ממשה ונתנו ליהושע, ולא היה יודע משה מה היה יהושע דורש. אחר שעמדו ישראל מהישיבה א"ל, משה, סתום לנו את התורה, א"ל איני יודע מה להשיב לכם, והיה מרע"ה נכשל ונופל, באותה שעה

ימי עיון בתנ"ך תשפ"א

אמ' משה, רבש"ע, עד עכשיו בקשתי חיים, עכשיו הרי נפשי מסורה בידך. כיון שהשלים נפשו למיתה, פתח הב"ה ואמ' מי יקום לי עם מרעים +תהלים צ"ד ט"ז+ וכו', מי יעמוד לישר' בשעת כעסי, מי יעמוד במלחמתן של בני, מי יבקש רחמי עליהם בשעה שחוטאין לפני. באותה שעה בא מטטרון ונפל על פניו ואמר, רבש"ע, בחייו של משה שלך הוא ובמותו שלך. אמ' ליה הקדוש ברוך הוא אמשול לך מלה"ד, למלך שהיה לו בן ובכל יום ויום היה כועס עליו אביו ומבקש להרגו שלא היה עומד בכבוד אביו, והיתה אמו מצילתו מידו, לימים מתה אמו, והיה המלך בוכה, אמר ליה עבדיו, אדוננו המלך, מפני מה אתה בוכה, אמ' ליה לא על אשתי אני בוכה אלא עליה ועל בניה, הרבה פעמים כעסתי עליו ובקשתי להרגו והצילתו מידי, אף כך אמ' הקדוש ברוך הוא למשה לא אני מתנחם עליו בלבד אלא עליו ועל ישראל, הרבה פעמים הכעיסו לפני וכעסתי עליהם, ועמד בפרץ לפני והשיב חמתו מהשחית, שנא' לולי משה בחירו +תהלים ק"ו כ"ג+. באו ואמרו למשה, הגיעה אותה שעה שתפטר מן העולם, אמ' ליה המתינו לי שאברך את ישראל שלא מצאו ממני קורת רוח כל ימי, מפני אזהרות ותוכחות שהייתי מוכיחן. התחיל לברך כל שבט ושבט בפני עצמו, וכיון שראה שנתקצרה השעה כללן כולם בברכה אחת, וא"ל הגיעה שעה שאתה נפטר מן העולם, א"ל לישראל הרבה ציערתי אתכם על התורה ועל המצוות, ועכשיו מחלו לי, א"ל אדוננו רבי' מחול לך. אף ישר' עמדו עליו ואמ' לו, רבי' משה הרבה הכעסנוך והרבינו עליך טורח, מחול לנו, א"ל מחול לכם. באו וא"ל הגיעו רגעים שאתה נפטר בהם מן העולם, אמ' ברוך שמו חי וקיים לעד ולעולמי עולמים. אמ' לישראל בבקשה מכם כשתכנסו לארץ זכרו אותי ואת עצמותי ואמרו אוי לו לבן עמרם שרץ לפנינו כסוס ונפלו עצמותיו במדבר. באו ואמרו לו, הגיע חצי רגע. נטל שתי זרועותיו והניחן על לבו ואמ' לישר', ראו אחריתו של בש"ו =בשר ודם= עני, ידים שקבלו את התורה מפי הגבורה יפלו בקבר. באותה רגע יצאה נשמתו בנשיקה, שנא' וימת שם משה עבד ה' בארץ מואב על פי ה' +דברים ל"ד ה'+, ולא נתעסק איש בקבורתו לא ישראל ולא א' מן המלאכים, אלא ויקבור אותו בגיא בארץ מואב

מנגד / רחל

קשוב הלב. האזן קשבת :

הבא? היבוא?

בכל צפיה

יש עצב נבו.

זה מול זה – החופים השנים

של נחל אהד.

צור הגזרה :

רחוקים לעד.

פרש כפים. ראה מנגד

שמה – אין בא,

איש ונבו לו

על ארץ ר

ימי עיון בתנ"ך תשפ"א